

ע"ש רבינו הקדוש רבי נתן דוד מפארציווא בן רבי יצחק יעקב מביאלא זצוקללה"ה

ביאלא

לעילוי נשמת אא"ז הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא בן הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצוקללה"ה

השבוע נחרוג ממנהגינו ללמוד יחד קטע מהספה"ק 'ישועות אברהם' לרגל יומא דהילולא של אביו מרן 'בעל הדברי בינה'. הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא בן הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצוקללה"ה

הרה"ק נולד ביי"ד טבת שנת תר"ז ונסתלק בכ"ג אדר ב תרס"ה. כבר מילדותו נתגלה טפח ממדרגותיו הכבירים, ואביו אמר עליו שיכול לקרוא קוויטלעך, וידוע שפעל ישועות כבר מילדות ממש, והרה"ק רבי יחזקאל מקומיר אמר עליו כילד כבר שית כבר שבע שהוא כבר רבי. וכן העידו עוד צדיקי אותו הדור.

אבל נתפרסם בעיקר לאחר פטירת חותנו מרן בעל ה'תולדות אדם', שהנהיג את עדתו אחריו על פי פקודת רבו הרה"ק מראדזמין.

השאר אחריו ברכה כתבי קודש רבים, ולדאבוננו לא זכינו אך למעט מהמעט מדברי תורתו אשר נדפסו על ידי בניו הקדושים ונקראו עפ"י צוואתו הקדושה בשם ישרי לב ודברי בינה.

הדברי בינה הוא ספר מאוד נדיר ומיוחד: מצד אחד הוא מאוד עמוק, אבל מצד שני גם מסביר בהירות הרבה מושגים עמוקים בחסידות, מה שהיה נדיר מאוד בזמנו, ולכן חשוב מאוד לקבוע לימוד קבוע בספריו הקדושים. אשר חוץ מהתועלת של קדושת הדברי תורה, גם יש להם סגולה מיוחדת של פתיחת המוח, להבין היטב עומק דברי רבותינו הקדושים תלמידי מרן הבעש"ט נ"ע. כאשר ידוע שהיה בעל מוח מופלג, וכמו שהעיד עליו הרה"ק ר' יחיאל מאיר מגאסטנין זצוקללה"ה "שהאם היינו מעלים על דעתנו שאחרי קאצק עוד ימצא בעל מוח מופלג כזה".

בנו מרן בעל ה'ישועות אברהם' כותב בהקדמה לספר דברי בינה בראשית שכל דבריו הם השלמת דברי רבותינו שלא הספיקו בעונות הדור להשאיר אחריהם

חידו"ת, "ומזה הדבר נראה שאמ"ז (מרן הרה"ק משידלובצא) המשיך קדושה לאאמ"ר זצלה"ה להוסיף עליו גם קדושת אבות, יששלים חלק תורתם, ובפרט תורת היהודי ז"ל ששמו כשמו, ולאיש אשר אלה לו אזי דבריו לא ישובו ריקם באמירה כי אם תצמיח והולידה ליראה את ד' ולאהבה לכל ההוגים בדברי בינה אשר יצא מפי אאמ"ר זצלה"ה בקדושה ובטהרה וכן בדברי חז"ל אמורות איש אשר יש בו יר"ש דבריו נשמעות (צ"ל נשמעים).

אא"ז מרן בעל החלק"י זיע"א כותב בהקדמה ל'תולדות אדם': "ואפילו מי שלבו סתום ואטום יכול לפתוח סגור לבבו בלמדו תורת זקני זצלה"ה, כי כח הפועל בנפעל, כמו שמצינו בירושלמי אמר רב גידל לעולם יראה אדם כאילו בעל השמועה עומד כנגדו", עיי"ש. ובוודאי נכונים הדברים על ספרי חתנו מרן בעל הדברי בינה אשר נודע בחיי חיותו בשגב כוחו להפוך אפילו אנשים פשוטים שהסתובבו אצלו לבעלי מדריגה, עד שלא ניתן היה להכירם מקורם.

וצריך ללמוד את דבריו הקדושים וכל דברי רבותינו הקדושים בעיון רב, ולשים לב לכל דבר כמו שלומדים בנגלות התורה, שמשתדלים ללמוד טוב ולחדש בתורה. ויש טעות אצל ההמון עם שאינם מעמיקים בספרי חסידות היטב, אלא רק מעיינים מקופיא לחמם את עצמם בעבודת השי"ת, ומסתפקים בזה שיודעים את עיקרי הדברים, וזה טעות גדול ומפסידים על ידי זה רוב התועלת מלימוד חסידות, דעיקר ההשפעה הוא דווקא כאשר מתאמצים להבין את דברי המחבר ומעמיקים בדעתו, ולא כאשר לומדים ברפרוף רק את רוח הדברים, ומי שיודע עד כמה הצדיקים התאמצו באמירת דברי תורה שהיו אומרים רק בהשראה מיוחדת מן השמים, ואחרי יגיעה רבה, ובזמנים מיוחדים כמו בשבת, אז היאך יתכן לזלזל בהם וללמוד אותם מבלי עיון הראוי, וכדאי ללמוד מזקיני כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א איך ללמוד בספרי אבותינו ורבותינו הקדושים נ"ע, ואיך שמדקדק בדבריהם בעיון עמוק. כפי שאפשר לשמוע בדא"ח ובספרי 'מבשר

טוב' וכן מזהיר על זה בכל עת. ועתה נראה קטע אחד מתורתו.

ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה וכו' ופניהם איש אל אחיו כו' הנה הכרובים הוא כרביא דמות פרצוף תינוק, ולהבין הענין דמות פרצוף תינוק, שהנה הכרובים היו עדות על גודל אהבת השי"ת לישראל, ולכן היו הכרובים כפני רביא להורת שבאמת מקור אהבת השי"ת לישראל הוא כמו שאוהב האב לתינוק, אע"פ שהתינוק עושה שטותים שהכל הוא שמחה לפניו, כמו"כ הוא אהבת השי"ת לישראל, ובלבד 'ופניהם איש אל אחיו', שיש להם אחדות, כי במחלוקת ח"ו מוכרח האב להתערב ביניהם ולגזור בהם ח"ו, וזה ובלבד שיהיה פניהם איש אל אחיו' שיש להם אחדות והבן.

עבודת ה' למעשה

כדברי רבינו מבואר בחז"ל בהרבה מקומות שיש בכוח האחדות לגרום למחילת חטאים. וצ"ב באמת למה זה כך, למה הענין של מחלוקת חמור יותר מכל העבירות בתורה, ומתוך דברי רבינו אפשר לבאר: שידוע מהבעש"ט ה' צלך שהקב"ה מתנהג איך שאדם מתנהג, אם אדם הוא רחמן אז גם מהשמים מרחמים עליו וכו', ועתה מן השמים מחשיבים מאוד כל יהודי, אפילו אם הוא אינו מתנהג כראוי, כי אהבת הקב"ה לישראל הוא מבלי טעם וסיבה חיצונית, אלא דביקות עצם, כמו שאמר היהודי הקדוש על הפסוק 'והייתם לי סגולה מכל העמים' שאהבת הקב"ה לישראל מבלי טעם כמו סגולה, אבל אם אדם מתחיל לשנוא יהודי מחמת שעשה לו איזה עוולה וכו', אז מן השמים גם מתנהגים באופן כזה שהאהבה היא מותנית בזה שלא עשית שום עול, ואז בודקים במעשיו האם הוא ראוי לזה, ואז לזו לזו שבודקים את מעשיו, ורח"ל מתעורר מזה דינים קשים על האדם.

ה' יזכנו לאהבת ישראל כאמת ושנוכה במהרה לגילוי כבוד שמים בעולם כביאת גואל צדק ברחמים כב"א.

א' צריך להבין מהו מעלת פורים: ובווהר² מבואר שהוא עניין ששייך עם יוהכ"פ דלעת"ל שהוא יום תענוג, וידוע מהגר"א שהחציו לה' של אכילה ביוהכ"פ נשלם בפורים, וכן ידוע מהח"י הרי"ם שביוהכ"פ צריך לאכול כדי לצום, ואילו בפורים צריך קודם לצום ואח"כ לאכול.

ב' רואים שפורים הוא מקושר ליוהכ"פ, ובעומק הוא תלוי גם בעניין של גורלות, שביוהכ"פ מצינו שיש גורל שעיר לה' ושעיר לעזאזל, וכנראה שזה קשור לעניין התשובה. ותשובה הוא עניין סתום מאוד, ומבואר שהמפתחות לתשובה הם נמצאים אצל הבורא ית"ש, כמבואר במדרש³ שאלו לתורה חוטא מהו עונשו וכו' שאלו לנבואה וכו' שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו היינו דכתיב 'על כן יורה חטאים בדרך'.

ג' וצ"ב הרי התורה הוא גילוי מהקב"ה, ומה שייך לומר שהיא תענה תשובה אחרת מהרבש"ע, ובע"כ צ"ל שהכוונה הוא התורה של עוה"ז שאז עדיין לא נתגלה התורה חדשה מאיתי תצא, שלא שייך עתה לגלות את הסוד הזה, ורק הוא גילוי של אחרית הימים, אורו של משיח⁴, וזה כוח הצדיקים שהם שייכים במיוחד לתורתו של משיח, וממילא מגלים סודות נפלאים, הארות נפלאות של תשובה.

ד' ואפשר לומר דאיתא בגמרא ע"ז ד ע"ב שלא היו ישראל ראויין לאותו מעשה של חטא העגל, רק כדי להורות תשובה לרבים, והדברים סתומים. וני"ל דאיתא במדרש⁵ "א"ר ברכיה הלוחות היו ארכן ששה טפחים: כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם שני טפחים, בידו של משה שני טפחים, ושני טפחים היו מפרישין בין יד ליד", ומבואר שיש חלק של תורה שנשאר עוד כביכול בידו של הקב"ה, ומבואר עוד⁶ שמששה נטל את הלוחות מידו של הקב"ה כדי להשיב חמתו. וני"ל שבאותו שעה על ידי המסירות נפש של משה למען ישראל נלקח התורה המיוחדת הזאת, שיש בה דרך תשובה לרבים, השני טפחים שנשארו בידיו של הקב"ה⁷, וזה ביאור הגמרא שהוא כדי להורות תשובה לרבים, שעל ידה נתגלה נתינה נוספת של תורה שלא הייתה יכולה להתגלות בלי החטא.

ה' אבל יסוד הדבר הוא שמציאות האדם הוא נעלם מאוד, ויש נקודה אלקי שהיא כבר מבוררת, וכבר נמצאת לאחר התיקון של לעתיד לבוא, מכוח היגיעה של האבות הקדושים שהקב"ה הבטיח להם שתמיד יישאר כלל ישראל, ועל זה אנו מודים "מגן אברהם", שהקב"ה מגן תמיד על הנקודה הזאת שלא תתקלקל, וממילא לא שייך אצלה שום ירידה, ועבודת התשובה הוא לגלות את הנקודה נעלמת הזו, כמו שאמרנו כמ"פ שהעיקר בתשובה הוא לדעת שהוא צדיק גמור ואין החטא נוגע אליו כלל.

ו' בזה אפשר ליישב קושיית התולדות⁸ על הרמב"ם הלכות תשובה פ"ז ה"ה "וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה", וקשה הרי הבחירה חפשית ואיך שייך הבטחה שישראל יעשו תשובה, ולפ"ד מבואר שכיון שהתשובה הוא גילוי הנקודת אבות, ובוזה הרי לא שייך קלקול, אז אין כאן שום סתירה למה שיש בזה בחירה.

ז' זה עומק עניין הווידוי, שלכאורה צריך ביאור מהו עניינו שאדם אומר אשמנו בגדנו וכו', ואיך יש בזה הכרזה שהוא רוצה לשוב, והיאך אדם משים עצמו רשע באומר חטאתי, ומבואר מהבעש"ט⁹ "ענין וידוי אשמנו ששמעתי ממורי שהמלך בעצמו כסות ולשון שינה וכו' לכבוש את המלכה", דהיינו שעבודת הווידוי הוא שאדם אומר שאינו כלום, והוא בעצמו לא חטא כלום, וכל החטאים נעשו על ידי הגוף, ואין לו שום שייכות לזה, ואדרבה בפנימיות אינם חטאים כלל¹⁰.

וזה נעשה ביוהכ"פ שהגוף מתבטל להנשמה, ועל ידי זה האדם נעשה כולו נשמה, אבל בפורים יש מציאות חדשה שאדם נעשה כולו גוף, שמתגלה בשלמות המציאות של לעתיד לבוא שהגוף הוא יותר גדול מהנשמה, ואדרבה כיון שהנשמה מחייה את הגוף, הוא משמש להגוף, וממילא אפשר להתענג מהגוף, ויכר שאין לו שום חטא.

ח' וזה הגורל שנעשה ביוהכ"פ "ונשא השעיר עליו את עונתם" עונות תם¹¹ שמתברר על פי גורל שהוא למעלה מהשכל, שיהודי נמצא תחת שמירה מעולה, - יעקב אבינו, שזה הוא נקודת היהדות של כל יהודי, וכן פורים נקרא על שם הפור, ומבואר בקדושת לוי¹² שהוא נס שנעשה תחת המזל, ואעפ"כ אין להמן שום שליטה¹³, בזה מתברר שישראל הם שלמים אפילו בעוה"ז, וזה יהיה לעתיד לבוא שלא יתוקן אז העולמות העליונים, אלא העולם הזה¹⁴.

ט' וזה "אסתר מן התורה מנין", והרב הקדוש ר' אברהם יעקב מסא"ג אמר שמן התורה מנין, אבל רבנן לא יאפשרו את זה¹⁵, הצדיקים לא מרשים שיהיה הסתרה, ומרדכי ואסתר גילו נקודה זו, שהוא תורה דלעתיד לבוא, וממילא א"א שיהיה שום הסתרה לנשמת ישראל, ולכן משתכרים פורים ולכאורה הטעם לזה הוא שאדם יהיה בשמחה מבלי ד', ולא ליה עניין בעצם השכרות. אבל מלשון חז"ל וכן באר"י משמע שהעבודה הוא גופא אי ידיעה, שכיוון שהוא אור גדול כזה ממילא לא שייך שאדם יקבל את זה בדעת.

כמבואר בגמרא¹⁶ שקם רבה מחמת השכרות של פורים ושחטיה לרב זירא, ובוודאי לשמחה לא היו צריכים לבוא לידי שכרות כזאת, ובאר"י¹⁷ מבואר שאסור לומר ברוך המן כאשר הוא בדעת,

כדי שימשיך חיות להקליפות רק כדי חיותם ולא יותר, וכן מבואר מהמגיד שעד דלא ידע הכוונה שהוא מעלה להש"ת את הכל, אפילו הגשמיים, ששה בעיניו אפילו כאשר הוא עובד את ה' בגשמיים שהוא בחי' ארור המן.

י' ר' צדוק¹⁸ מבאר ש'עד דלא ידע' הוא כדי לברר שאפילו כאשר אינו יודע מעלת מרדכי וגריעות המן, וממילא כל מעשיו שעושה הם לא מחמת הדעת, "אז נתגלה שורש עצמותו אז יוכלו להכיר המבינים אמיתות רצון איש הישראלי שהוא רק לעשות רצונו יתברך", וזה בירור שהכוח של עמלק בכלל לא נמצא נטוע בגופות בני ישראל, ע"כ. וכמ"ש המי השילוח¹⁹ עה"פ "צוררים הם לכם בנכליהם" שכל מה שיש בישראל דברים נגד רצון הש"י הכל נמשך מהגויים, אבל מצידם אין בהם שום רע.

יא' וזה העניין שבראש השנה מבקשים בשעת תקיעת שופר "טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי", שמבקשים דעת, ואילו ביוהכ"פ לא מבקשים את זה, כיון שאדרבה מבקשים רק את הקב"ה בעצמו, וזה דרגה של אהבה שכבר אינם צריכים לכלום, כמו שאמר הבעל התניא לפני פטירתו: רבש"ע איני מבקש לא את הגן עדן שלך ולא את הגיהנם שלך, רק אותך, וכן הגר"א כאשר באו אליו מגידים מן השמים, והשתוקקו לגלות לו סתרי תורה, דחאם מעל פניו, ואמר "אני איני מבקש אלא מה שבתוך פיו", וזה פורים שכבר מואסים בדעת דלמטה, ומבקשים רק דעת עליון.

יב' בבב"ש חודש ניסן מאמר ה' אות יט מביא מהרה"ק ר' פנחס מקאריץ שעל כן חזקיה שהיה משיח הוא היה ישן על מטתו והקב"ה יעשה נקמה בשונאיו, כי בשינה ניסח הדעת ומתגלה בחינת משיח, מחמת שאין משיח בא אלא בהיסח הדעת, וזה כדברינו שכדי להמשיך הגילוי של משיח מוכרחים לרוקק את הדעת, ואפשר שלכן ימי הפורים אינם בטלים, והביאור בזה כיון שהוא גילוי של ימות המשיח מחמת שהוא גם בלי דעת, וכן אז ישראל הסיחו דעתם מהגאולה ועל כן התגלה בחינת משיח ודו"ק.

יג' וזה עיקר העבודה של עקבתא דמשיחא: "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים", שרואים שמלחמת היצר הוא כל כך גדול עד שלא שייך לנצח, ואדם יכול לראות שהיום אי אפשר לצאת לרחוב מחמת נסיונות קשים ומרים, בחדרי חדרים יש גם נסיונות גדולים, ובתוך הבית המדרש עצמו גם כן יש נסיונות, והעבודה הוא שלא להתפעל כלל, שלהאמין באמונה אפילו אחרי שחטא, ורואה שלא שייך שלא להיכשל, מכל מקום הוא יודע ובטוח בנצחוננו.

יד' וזה קליפת עמלק: שהם לא התפעלו כלל, ואפילו שראו כל הניסים שנעשו לישראל, וענני הכבוד וקריעת ים סוף, לא התפעלו מזה ובאו להילחם עם ישראל עם כל ההתחדשות, אפילו

1. המשך פורים פ"ג. | 2. תיקוני זוהר ת' כ"א דף נו ע"ב "פורים אתקריאת על שם יום הכיפורים דעתידין לאתענגא ביה ולשונוי ליה מענוי לענג". | 3. פסיקתא דרב כהנא כד ז' 4. וכן מבואר מהבעש"ט שמי שמלמד זכות על כל הנבראים הוא בחינת משיח | 5. שמות רבה כז א | 6. שמות רבה מג א | 7. ועתה ראיתי בהקדמת מ"ר לרשימות שיעורים אהלי ישועה ב"מ בשם שו"ת צפנת פענח וורשא סי' קכ"ה שהשיג טפחים בידיו של משה הם תורה ושתי טפחים באמצע פילפולה של תורה ושני טפחים בידיו של הקב"ה סודות התורה ע"כ | 8. כן פורת יוסף דרשות הוספת לבשב שובה דרוש לשנת תקכ"ז ד"ה ובעת נ"ל | 9. הו"ד בעש"ט עה"ת פ' נשא אות ה' | 10. ועיין בני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר ז אות א | 11. בראשית רבה ס"ה ט"ו | 12. קדושות לפרים קדושה ראשונה ד"ה ועתה נבאר | 13. וכן כתב בערבי נחל יחי דרוש ב ד"ה ונדע כי, שהנס של פורים הוא כל כך גדול עד שהוא למעלה מהבחירה של אדם, כמ"ש בקום עלינו אדם ולא מלך, זה המן ואעפ"כ הקב"ה הצילנו מזה | 14. ה' עד דלא ידע ושמעתי מאמאמ"ר בשם הרב טודרוס מילר שליט"א, שמתברר כל כך החילוק בין רע לטוב עד שלא צריך דעת להבדלה זו. וזה המצב של קודם חטא עה"ד שררע היה מבחין ולא מעורב ברע, וזה בחי' נכנס יין יצא סוד, שרואים בגלוי כאו"א מהו | 15. ח"ל הקדושת לוי לפורים ד"ה בלילה ההוא נדרה שנת המלך "והו דאמרינן בגמרא 'אסתר מן התורה מנין' שנאמר 'ואנכי הסתר אסתר פני', כי באמת כל הפעולות של אסתר לא היה רק שיתגלה זאת שכל העולמות יתנהו כרצון הצדיקים, וזה הרמז אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני, שיתגלה הכל רק כרצון הצדיקים", ונראה שמרמז על היסוד של הרה"ק מסא"ג עיישה"ט בכל המאמר | 16. מגילה דף ז ע"ב | 17. פרי עץ חיים כוונת פורים פ"ו | 18. רס"סי לילה אות מט | 19. ח"א פרשת פנחס ד"ה כי צריים הם.

שידעו בוודאי שלא יצליחו במלחמה. ומבואר בזוהר²⁰ שעמלק נקרא כלב ע"ש החוצפה שלו, ובסוד ישרים²¹ מבאר שהעיקר בעמלק הוא חוצפה ותקיפות של שקר, והביא בשם אביו מרן בעל ה'בית יעקב', מאמר הגמרא²² אין דריסה ללכלב, להורות שאין בו כוח כ"כ חזק, וכן מבואר בגמרא שהצרה של המן היה שהוא אדם ולא מלך, ובאמת אם לא היה מלך איך יש בכוחו לגזור על ישראל כלייה אלא זה כוחו של עמלק שמראה כאילו יש לו כוח ובאמת אין לו, וזה ניצוץ קדוש שנפל לעמלק, האריכות אפיים האריך דקליפה, ובסוד ישרים²³ כתוב שעמלק הם הדכר בקליפה, שהם הראשית דקליפה, ואי אפשר להם להשתנות כלל, וכן הם רע הגמור, דהיינו רע לאחר הבירור, וזה הזלעז"ל של נקודת ישראל, שהוא ג"כ לאחר הבירור כמש"ב.

טו' ומרדכי גם היה הדכר בקדושה, שמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה' שעמד כחומה בצורה מול המן, ומבואר שמרדכי היה מ'הגולה אשר הגלה מירושלים',²⁴ שהוא חי את הגלות מירושלים, וכסדר התאבל עליה, אפילו שהוא היה מגלות יכניה, וכבר היה שבעים שנה בגלות, וכל כלל ישראל האמינו שאפסה תקותם, והלכו לסעודתו של אותו רשע.

טז' ושמעתי מאמור"ר ביאור מ"ש במגילה "ובבוקר אמור למלך" "ולמי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני", שהמלך הוא מלכו של עולם, והמן היה בטוח שהקב"ה איתו, וזה כוח הרע כמ"ש בדעת תבונות שיש לו כוח להציג מציאות מדומה כאילו הקב"ה בעצמו חפץ ברע, ורצון ה' הוא ברע, והוספתי לו שזה כוח של הצינונים שהם מראים כאילו הקב"ה חפץ בהם, ומעשיהם הוא כבוד ה', ובאמת בזמן המגילה הקב"ה בעצמו חתם על הגזירה לאבד את ישראל, וכן לעולם לא נתבטלה הגזירה, ומצד הטבע של העולם הזה נקבע דינם של ישראל למיתה עד היום הזה, ואפילו הכי מרדכי לא נתפעל מזה כלל.

יז' ר' צדוק²⁵ מבאר שהחיוב של 'עד דלא ידע' הוא משום שהנס נעשה בגלות, שלא נתגלה על ידיה אור ה', ואפילו לאחר הישועה נשאר רק שלא ירא רע, ו'אכתי עבדי אחשוורוש אגן' וזה 'חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה', ולכן ימי הפורים אינם בטלים, שהוא עניין של אמונה בהעלם, דאין לו ביטול לעולם, כיון ש'בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה',

בליקוטי מוהר"ן ח"א רנה מבואר שבאמונה בלבד אפשר ליפול, וצריך גם דעת, ובאמת ראשית התיקון הוא על ידי הדעת, כמו שמבואר מרי"א חבר²⁶ ועוד, ועתה האדם בדרך כלל נופל לשבירה ששם הוא מקום הבחירה, וממילא כדי להתגבר על זה צריך דעת, ובפורים מתעלים עד למקום שכבר אינו נצרך לדעת משום שהוא למעלה מהבחירה כמש"ב.

יח' וראיתי מר' ירוחם שעיקר עבודת האדם הוא שיהיה תקיף, וישים לנגד עיניו תמיד את המטרה לאן הוא רוצה להגיע, וששום דבר בעולם לא יוכל להזיז אותו ממקומו, והמן גם אפשר ללמוד שלא להסתפק בכלום עד שמשיג את מטרתו בשלמות, דאפשר לראות שאמר אחרי שפירט את כל הצלחותיו ואת רוב עשרו "וכל זה איננו שוה לי בשעה שאני רואה את מרדכי", והוא תימה אחרי שבאמת יש לך הכל למה איכפת לך כל כך יהודי אחד היושב בשער המלך.

(ואמור"ר ביאר שהכוונה הוא שהמן הוא ממשך של הנחש הקדמוני שמקדש את עוה"ז כתכלית בפני'ע, וכאשר רואים יהודי בעל צורה כמו מרדכי מבינים לבד שלא יתכן לומר שתאוות עוה"ז הם התכלית, ועל כן הפריע לו לראות את מרדכי כי הרגיש שנסתר בזה עיקר קיומו, וכן אמר הצורך מוגרמניה ימ"ש שהיהודים הם המצפון של הבריאה, וכל מי שראה צדיקי אמת כמו הרה"ק מהר"א מבעזלא היה יכול לראות בחוש רק צורה בלא חומה, וכמו שאמר הראש העיר של ניו יורק

למרן הגר"ב ליבוביץ זצ"ל שאחרי שראיתי אותך זה לבד מפריך את ההבלים של דרווין ימ"ש, וכן אמרה המשרתת הגויה בבית מרן הח"ח שהיא ראתה שליח של האלקים של היהודים.)

אבל נראה לפי"ד שאדרבה זהו הניצוץ הקדושה שנפל לעמלק, שאינם מסתפקים בכי הוא זה פחות מהמטרה בשלימות, יהיה המחיר מה שיהיה כמש"ב לעיל, וכן יהיה לעת"ל בשונה מגאולת מצרים שלא ישאירו אף אחד בגלות, ואפילו היהודים הכי פחותים אומות העולם יביאו אותם מנחה למלך המשיח שיתקן אותם, כמ"י²⁷ בבני יששכר בביאור המדרש שאומות העולם יביאו דורון למלך המשיח, והקשה איזה דורון הם מסוגלים להביא, ולמה יקבלה מהם, ופי' שקאי על הניצוץ"ק שנשארו ביניהם כמ"ש "ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים", ועומק הדבר הוא שהעבודה הוא להתחבר לנקודה המבוררת שאינה יכול להשתנות.

יט' וזה הצחוק של לעתיד לבוא "אז ימלא שחוק פיני", שיתברר שההסתר היה המצב הכי גדול ששייך לאדם, וזה בעצמו היה בחי' לילה כיום יאיר, וכן שמחת הנשמה בגוף הוא שחוק גדול, שהוא חיבור בלתי גבול בגבול, ונראה שאינו שייך כלל, וזה השמחה של פורים שהנשמה שמחה בגוף, ועל ידי החיבור לנקודת צדיק שבכא"א זוכים שהבית המקדש נשאר אצל ישראל אפילו בגלות, שאצל הצדיקים אין שום חורבן, ואדרבה שייך לחדש גילויים חדשים שלא ניתן לעשות אפילו בזמן הבית המקדש, ואפשר לשים לב שכל המועדים הן דאורייתא והן דרבנן נתחדשו היכן שלא היה בית המקדש,²⁸ וזה שחוק גדול היאך ששייך לעשות הכל אפילו בלי בית המקדש, וזה עומק עבודת ישראל בכל הזמנים, לבקוע את ההסתר ולחיות את הרבש"ע בכל מצב, ה' יזכנו לגאולה ולהארה שלמה בביאת גואל צדק ברחמים בבי"א.

20. בשלח טה ע"א | 21. פרשת זכור מאמר ח | 22. חולין נ"ג ע"א | 23. שם | 24. בבראשית רבה וירא פ' מ"ט מבואר שר' נחמן כי זהו מטי להאי פסוק היה אומר נ"ג שחוק עצמות ולמה לא היה אמר כן בירמיה אלא שכל נ"ג שכתוב בירמיה חי הוא ברם הכא מת הוא. ואפשר לומר על דרך רמז שלגבי מרדכי תמיד היה מת | 25. דברי סופרים אות לב | 26. פתחי שערים נתיב פנימיות וחיצוניות פתח יא ומציין שם לנתיב עולם התיקון פתח ז. | 27. בני יששכר מאמרי חודש ניסן מאמר ד דרוש ח ע"ד הרמז | 28. כל המועדים נקבעו קודם כניסה לא"י, ובזמן נס חנוכה היה באו פריצים ויחלודו.

◆ נקודות מתוך השיעור פורים פ"ג ◆

- מעלת פורים - השלמת התענוג שחסר ביוהכ"פ.
- תשובה הוא עניין עמוק שתלוי בגילוי סודות התורה דלעתיד לבוא.
- יש כוח על ידי מסירות נפש של הצדיקים לגלות חלק מהתורה הזה.
- תשובה - גילוי נקודה אלקית שהוא צדיק גמור, ולא חטא מעולם.
- יוהכ"פ - ביטול הגוף להנשמה. פורים דרגה דלעת"ל - ביטול הנשמה להגוף.
- פורים הוא כזה אור גדול, עד שאי אפשר לקבלו על ידי הדעת.
- בפורים מתגלה שכל הרע לא שייך לעצמות ישראל.
- הניצוץ הקדוש של עמלק הוא זה שאינו מתפעל מכלום.
- לבטוח שיכול לנצח את היצר אפילו שזה נראה בלתי אפשרי.
- מרדכי ניצח את המן מחמת שתמיד ידע שלא אבדה תקות ישראל.
- החידוש של פורים - להיושע אפילו שנשארים בחושך.
- בפורים מתעלים עד שכבר אינם צריכים לדעת.
- מהמן צריכים ללמוד איך להתעקש ולא לוותר על כלום.
- עיקר הגילויים הם דווקא בזמן החושך והגלות.

אהבה וריעות מביא לאמונה

א' בפרשת 'החודש הזה לכם', וכו' איתא במדרש שהראה הקב"ה למשה לבנה בחידושה, ויש להבין למה דוקא קודם הגאולה נצטוו בני ישראל במצות קידוש החודש, ומה שייכות דוקא מצוה זו להגאולה, אך אפשר לומר ע"פ מאמרו ז"ל 'בא חקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי', שעיקר עבודת ה' תלוי באמונה, כמ"ש 'כל מצותיך אמונה, וא"א לבוא לידי מדה זו רק על ידי אהבת חברים ואהבת ישראל, לקיים 'אהבת לרעך כמוך', שייסעו לחברו בכל מיילי אשר יכול הן בגופו והן בממונו...

ב' ובעבור זה קודם הגאולה נותן להם לישראל מצות קידוש החודש, שזה מרמז לאחדות שניתן להלבנה את השתתפות הכוכבים עמה, וזה מרמז שצריך אחד עם חברו להתאחד אפילו קטן עם גדול, וזה הענין שאמרו ז"ל שהראו הלבנה בחידושה, היינו לזכור תמיד בעת שנחדש הלבנה ואין לה הכוכבים, ובעבור זה אמרו ז"ל שראש בית דין אומר מקודש והעם עונים אחריו מקודש מקודש, היינו לרמז על הנ"ל שהראש עם העם המה מקודשים בשעת שהמה באחדות וריעות כנ"ל.

ג' וזה הענין ג"כ שבעת שמברכים החודש אנו אומרים חברים כל ישראל ועל ידי זה נזכה לאמונה שעל ידה זוכים לגאולה שלימה וקרובה.

(ויקה"פ שנת תרס"ה)

אחדות מביא לידי כל ההשפעות

וזה ענין קידוש החודש שנתן ה' כח לבני ישראל, שכל התנהגות העולמות יהי בידם, וזה שאמרו ז"ל ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונים אחריו, היינו רק על ידי התחברות איש עם רעהו, ואז יזכה איש רעהו מההשפעה שלו, ונעשה כל בני ישראל כלי שלם מחזיק כל ההשפעות עניני עוה"ז כפי רצון יראיו ובית ישראל, וזה שפרש"י בבראשית 'אמר ר' יצחק היה צריך להתחיל את התורה מהחודש הזה לכם', כמו שעיקר הבראשית הבריאה היה רק שיהי' הכל בידי ישראל, כן מורה ענין קידוש החודש כמאמר חז"ל החודש הזה לכם, שיהי' מסור בידכם, רק מה טעם פתח בבראשית וכו', שלא יאמרו ליסטים אתם וכו' שידעו תיכף בראשית הבריאה היה כן רצון הש"ת.

(ויקה"פ תרע"א)

ישראל שולטים בטבע

בעבור זה ניהא מה שהתוה"ק מתחלת ב'בראשית ברא אלקים', כי אלקים בגימטריא הטבע, להורות כי תכלית בריאת העולמות הי' אשר ישראל יהיו למעלה מדרך הטבע, בעבור זה ניהא מה שמתחלת באות ב ולא באות א, כי ה' מרמז שאיך זוכים ישראל שיהי' למעלה מהטבע, רק ע"י בחי' ב' דברים דהיינו על ידי קדושת הגוף והנפש, וזהו מרמז ה'ב', וזוהו נבין פירש"י ז"ל 'אמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם, אלא משום כח מעשיו הגיד לעמו, כי

על ידי מצות קידוש החודש הראה השי"ת שישראל שולטים בהטבע.

(בראשית תרס"ו)

ללמוד מהלבנה איך להתעלות מקטנות

וזה הי' הענין קידוש החודש שאמר הקב"ה לישראל במצרים, ולא המתין עד אחר קבלת התורה, שמחמת שהי' ישראל אז בקטנות הדעת, כמ"ש 'ואת ערום ועריו', ולא הי' ביכולתם לעבוד ה' בבחי' דעת, ובע"ז לא היה ביכולתם להשלים את בחי' ה', ולא היה ביכולתם לחול עליהם הברכה והגאולה, בע"ז אמר להם השי"ת 'החודש הזה לכם ראש חדשים', שע"י שהמצוה הזוה הוא לכם ועבורכם, שע"י תבאו להתבונן לדעת ה' בבחי' חכמה, והוא משלים הדעת. וכמו שהלבנה מן הקטנות עולה למעלה עד שהיא ראוי לברכה, כן יקחו בני' ממנו ראוי שאעפ"י שהם בקטנות אזי ג"כ יוכלו לעלות מעלה עד בחי' דעת להשלים ה' הנ"ל, ועל ידי זה יגאלו.

(בראשית תרס"ח ד"ה בראשית)

התגברות ישראל על ידי עונה

ויעש א' את שני המאורות הגדולים, ופירש"י שנים נבראו ונתמטטה הלבנה על שקטרה ואמרה א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואת הכוכבים וכו' הרבה צבא להפיס דעתה. וי"ל ג"כ מה מגיע לה הפיוס מהכוכבים, אך אפשר לומר הדנה ידוע שהלבנה מרמז לישראל, שלמנין הלבנה מונין ישראל, ואומות העולם מונין לחמה, והנה נאמר ביעקב ועשו כשזוה קם זה נופל, וזה לעומת זה, כמו שכתב הלבנה הוא גדולה בעת שליטה ג"כ כן כח החמה, ובעבור זה כשראתה זאת הלבנה קטרה ואמרה שבאם יהי' שנים כאחד אך יכולין ישראל להתגבר על בחי' כח החמה כן עשו ואומות העולם, ובעבור זה רצתה שכחה יהי' גדול ובעבור זה יוכלו להתגבר בני ישראל, ובעבור זה נתמטטה שהראה לה הקב"ה שאינו צריך להיות גדול יותר מכח החמה להתגבר, רק שתגברו על ידי בחי' שנתמטטה הלבנה, שעל ידי שישראל יתמטטה עצמם בעונה וזוה יהי' להם כח לנצח כח החמה בחי' האומות העולם, כמ"ש 'וידו אוחות בעקב עשו', שעל ידי בחינת עקב והעונה אחוזים בידי עשו להתגבר עליו שלא ישלוט, והרבה הקב"ה עוד לסייעו לזה את הכוכבים, היינו כח הצדיקים בישראל, כמו שנאמר 'ומצדיקי הרבים ככוכבים', שהם יעזרו ויעוררו את ישראל שיבאו לעקב עונה יראת ה', ואז על ידי זה יהי' נאחזים בעקב עשו ואומות העולם, שכן ישראל בחי' הלבנה יהי' כאור החמה, כאור שבעת ימי הבראשית, במהרה בימינו להתגבר ולבטל כח עשו ואומות העולם.

(בראשית תרס"ח ד"ה ויעש א')

כוח ישראל להפוך ארץ לשמים

וזה מרומז בפסוק 'בראשית ברא א', היינו בתחילת הבריאה היה ה' את השמים ואת הארץ, כמו עם. היינו שעל ידי הדברים הארציים ג"כ יתגלה כח השמים כחו יתב"ש,

אך מחמת שהארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום' כמדרש רבה הנ"ל, ואי אפשר לאדם שלא יהי' לו עוד בטבע מילדותו מד' אבות נזיקין הללו, וא"א בעבור זה להגיע כבתחלת ראשית הבריאה, ועצה לזה 'ורוח א' מרחפת על פני המים', היינו להפוך אותו על ידי כח התורה שנקראו מים, יכולין להפוך כל הטבעיים הללו, ואז 'ויאמר א' יהי אור', ועל ידי זה יתגלה האור מששת ימי בראשית, שקודם החטא שיהי' לבח' מדרג' שבארץ ג"כ יתגלה כח שמים כנ"ל שיוכה להשראת השכינה הק', וכן איתא בספר דברי בינה מאאמור"ר בשם אבי זקני הר"ק משידלאווצי שאמר 'השמים שמים לה' וארץ נתן לבני אדם', שיעשו מארץ ג"כ שמים, וזוה נבין פירש"י אמר ר' יצחק שהתוה"ק הי' צריך להתחיל מחודש הזה לכם וכו', שעל ידי מצות קידוש החודש ג"כ רואים שישראל יכולין במעשי הארץ למשוך כח שמים.

(בראשית תרס"ט)

קידוש החודש - המתקת הדינים

ובעבור זה פעל (משה רבינו) שיהי' לישראל כח להמתיק הדינים על ידי ג' אופנים: הא' מצד כבוד השי"ת לבל יתחול תן כמו שנאמר 'לא לנו ה' וכו' כי לשמך תן כבוד', וכמו שנאמר 'למעני למעני אעשה כי איך הוחל' ה' יש כח בצדיקי ישראל לבטל הדינים כמו שנאמר 'ואם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך', אך ה' האופנים הללו של המתקת הדינים לא בכל עת יכולין על ידיה לפעול להמתיק הדינים, כי באם ח"ו מתגברים בני ישראל לעשות הרע ח"ו, אזי נאמר 'ואנכי הסתר אסתיר פני', וכן על ידי כח הצדיק תלוי הדבר ג"כ במעשי הדורות, שבאם מושקעים ח"ו ברע אזי אינו יכול לפעול, מחמת שהדור ממעט בכחו, כמ"ש בגמרא הרבה פעמים 'ראוי היה שתשרה גליו שכינה, אלא שאין דורו ראוי לכך', ואופן הג' להמתיק הדין הוא מכח התורה, ולה מעלה יתירה שאין שום חטא ועון ביכולת לבטל כחה, כמ"ש ז"ל 'אין עבירה מכבה תורה', ובע"ז באם האדם הישראלי מתקרב עצמו לתורה, אזי התורה מגיני ומצילי עליו, אע"פ שחטא הרבה ח"ו כמ"ש 'הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו', ..

וזוה נבין מאמר רש"י ז"ל בשם ר' יצחק להתחיל התורה מהחודש הזה לכם, כי באמת ג' אופני המתקת הדינים הנ"ל ביכולת ללמוד ממצות קידוש החודש שניתן לישראל שישראל במצרים בהתחלת הגאולה הי' ערום וערי', והיתה המתקת הדינים רק מצד לא לנו ה' כי לשמך תן כבוד, וזה מרומז מחדשי הלבנה שהקב"ה מחדשה בכל חודש למען כבודו יתב"ש, וכן מרמז לבחי' הצדיקים כמ"ש בגמרא 'החודש הזה לכם לגדולים שבדור ככם', וגם כח התורה כמ"ש תקופות וגימט' פרפראות לחכמה, נמצא שעל ידי קידוש החודש הי' יודעים בני ישראל ללמוד הג' דברים שבידם להמתיק הדינים.

(בראשית עת"ר)

יו"ל על ידי קרן זכר דוד' להפצת זכרו ומורשתו של רביה"ק מפאראציווא בנשיאות כ"ק מוהן אדמו"ר מביאלא שליט"א בראשות הרה"ג רבי מאיר רבינוביץ שליט"א